

Farabi Kazakh National University

- ▶ Инвестициялық жобаның бизнес-жоспары (3-4)
- ▶ Менеджмент Кафедрасы
- ▶ «Инвестициялық жобаларды бағалау» курсы
- ▶ ББ Project Management(7М)
- ▶ Э.ғ.д. профессор Адамбекова А.А.

Инвестициялық жобаның бизнес-жоспары келесі бөлімдерді қамтиды:

1 жобаның қысқаша мазмұны;

2 салалық талдау;

3 кәсіпорынның сипаттамасы;

4 маркетингтік талдау;

5 өндірістік жоспар;

6 ұйымдастыру жоспары;

7 қаржылық талдау;

8 жобаның экономикалық тиімділігі.

Жобаның қысқаша мазмұны (резюме) инвестициялық жобаның экономикалық негіздемесі жасалғаннан кейін жасалады және оған кіреді:

- ▶ жобаның идеялары, мақсаттары мен мәні;
- ▶ ұсынылатын тауарлардың (қызметтердің, жұмыстардың) ерекшеліктері және олардың артықшылықтары
- ▶ бәсекелестердің ұқсас өнімдерімен (қызметтерімен) салыстырғанда;
- ▶ мақсаттарға жетудің стратегиясы мен тактикасы;
- ▶ персоналдың және әсіресе жетекші басшылардың біліктілігі;
- ▶ сұраныс болжамы, өнімді (қызметтерді, жұмыстарды) өткізу көлемдері және сомалар
- ▶ алдағы кезеңдегі кірістер;
- ▶ жоспарлы өндіріс шығындары және қаржыландыру талаптары;
- ▶ күтілетін таза пайда, табыстылық деңгейі және өтелу мерзімі;
- ▶ сыртқы және ішкі ESG факторлар
- ▶ табыстың негізгі факторлары – іс-әрекет пен іс-әрекет әдістерін сипаттау.

Салалық талдау – таңдалған бизнес саласының ағымдағы жағдайын және даму болашағын талдау

- ▶ оның шикізат базасы;
- ▶ • нарық сегменті (тауашасы) және ондағы кәсіпорынның үлесі;
- ▶ • әлеуетті клиенттер және олардың мүмкіндіктері;
- ▶ • аймақтық өндіріс құрылымы;
- ▶ • негізгі қорлар және олардың құрылымы;
- ▶ • саланың бәсекеге қабілеттілігі, өмірлік циклдегі саланың орны (даму, өсу, жетілу, қанығу, қартаю және тоқырау, нарық пен сатудың төмендеуі)

Кәсіпорынның сипаттамасы

- ▶ өткеннің нақты жетістіктері, компания қызметкерлерінің жетістіктері, кәсіпорынның құрылған күні, оның дамуының негізгі кезеңдері қандай, нарыққа қандай өнімдер (немесе қызметтер) ұсынылды, кәсіпорынның дамуындағы топ-менеджменттің рөлі қандай, негізгі рөлдер қалай бөлінеді компания
- ▶ Егер бұл жаңа кәсіпорын болса, оның географиялық орналасуын, өндіріс құрылымының сипаттамаларын (негізгі және қосалқы цехтар), инфрақұрылымды қамтамасыз етуді, сондай-ақ нарыққа ұсынылатын өнімнің маңызды сипаттамаларын (тұтынушыларға тиімді әсер, салыстырғандағы артықшылықтар) көрсетіңіз. аналогтарымен, нарықтағы бәсекеге қабілеттілігі)

Маркетингтік талдау

- ▶ тұтынушыларды, өнімге (қызметтерге) сұранысты анықтау;
- ▶ • бәсекелестерді анықтау;
- ▶ • өнімді тасымалдау түрлері, өнімді тарату арналары: көтерме және бөлшек саудагерлердің қызметтері пайдаланылады ма немесе өнім делдалсыз тікелей ұсыныла ма?
- ▶ • бәсекелестерден артықшылықтарды анықтау (төмен баға, төмен шығындар, сенімділік, уақтылы жеткізу, сапаны қамтамасыз ету және т.б.); Тауар қандай бағамен сатылады, сатып алушыларға жеңілдіктер мен жеңілдіктер жүйесі бар ма?

Өндірістік жоспар

- ▶ әртүрлі мақсатта пайдаланылатын ғимараттар;
- ▶ кәсіпорынның негізгі объектілерінің орналасуы;
- ▶ қолданылатын жабдық;
- ▶ көлік және логистика мәселелері;
- ▶ кадрлық жұмысты ұйымдастыру;
- ▶ қызмет көрсету жүйесі;
- ▶ барлық кезеңдерінде өндірістік процестерді бақылау.

Өндірістік жоспар

- ▶ Шикізатқа және олардың материалдарына қажеттілікті анықтау
- ▶ Қажетті персонал (әкімшілік; инженерлік-техникалық; өндірістік)
- ▶ Көлік құралдарын таңдау
- ▶ Тұрақты өндіріс шығындарының есебі

Өндірістік жоспар (мысалы)

№	Ресурстар	Айына бағасы
1	Өндірістік ғимаратты жалға алу, 150 ш.м.	80000
2	Тігін цехының жабдықтары	1500000
3	Өндіріске арналған материалдар	15000
4	Басқару персоналының жалақысы	60000
5	Логистикалық шығындар	20000
6	Жарнама	50000
7	Веб-сайтқа қызмет көрсету	10000
8	Тұрмыстық шығындар	50000
9	Арнайы көліктерді (фургондарды) сатып алу	3000000
10	ESG кеңес беру шығындары	10000
11	Ай сайынғы шығындар	4795000
12	Жылдағы шығындар	57540000

Өндіріс көлемін есептеу

- ▶ ·кәсіпорынның өнімділігін есептеу;
- ▶ $M_T = P_0 * H_H, M_{ж} = M_T * H_B * P_{II} \frac{M_T * H_B * P_{II}}{100}$
- ▶ M_T - тәуліктік өндірістік қуаттылық (мысалы, өңделген астық тоннасы, көйлектер саны);
- ▶ P_0 - машина қуаты;
- ▶ H_H - жабдықтың өнімділік стандарты;
- ▶ H_B - өнімнің шығымдылығы/қабылдамау коэффициенті, %;
- ▶ P_{II} – кәсіпорынның күнмен есептелген жылдық жұмыс кезеңі
- ▶ · жоспарланған жұмыс мерзімін есептеу;
- ▶ $P_{II} = K_{ФВ} - O_{ПЛ}$
- ▶ P_{II} - кәсіпорынның жұмыс уақыты, күндер;;
- ▶ $K_{ФВ}$ - күнтізбелік уақыт қоры, күн;
- ▶ $O_{ПЛ}$ - кәсіпорынның жоспарлы тоқтаулары, күндер.
- ▶ · жоспарланған өнім көлемін есептеу
- ▶ $P_{Г} = \frac{P_{II} * P_{II} * H_B}{100}$
- ▶ где $P_{Г}$ - жылдық өндіріс жоспары
- ▶ P_{II} - жоспарлы күнделікті өңдеу, мысалы, т
- ▶ P_{II} - жылдық жоспарлы жұмыс мерзімі, күн;
- ▶ H_B - жоспарлы өнім шығару нормасы жалпы және сорт бойынша, өңделген астық массасының % (мысалы).
- ▶ Өндіріс жоспары жобаға қажетті жабдықтың құнын есептеумен аяқталады

Ұйымдастыру жоспары

- ▶ • **ұйымның құрылымы.** Басқару құрылымын, құрылымдық бөлімшелер мен функционалдық қызметтер арасындағы қарым-қатынасты, кәсіпорынның және оның құрылымдық бөлімшелерінің жұмыс режимін сипаттау қажет;
- ▶ • **өндірістік процестің сипаттамасы,** технологиялық жабдықтың сипаттамасы, механикаландыру деңгейі, автоматтандыру;
- ▶ • **штаттық кесте:** айлық және жылдық еңбекақыларын көрсете отырып, кәсіпорын жұмыскерлерінің қажетті санын санаттар бойынша тізімдеу.

Тарифтік ставкалар негізінде еңбекақы қорын есептеу

Өнеркәсіптік өндіріс персоналының лауазымдары мен кәсіптерінің атаулары	Адамдар саны	Бір қызметкердің айлық тарифтік мөлшерлемесі, теңге	Барлық қызметкерлерді ң тарифтік ставкалары бойынша аялық еңбекақы қоры, теңге	Барлық қызметкерлерге тарифтік ставкалар бойынша жылдық еңбекақы қоры, теңге
1	2	3	4	5
Директор				

Қаржылық талдау. Инвестициялық шығындарды есептеу Айналым шығындары есебі

Жабдықты сатып алу құны келесі элементтерден тұрады:

- ▶ • жабдықтың құны;
- ▶ • тасымалдау шығындары;
- ▶ • қосалқы бөлшектерге шығындар;
- ▶ • сатып алу шығындары;
- ▶ • контейнерлер мен қаптамалардың құны,
- ▶ • сатып алу және сақтау шығындары
- ▶ Астық қабылдау кәсіпорындарының айналым шығындары – астық өнімдерін қабылдауға, сақтауға, алғашқы өңдеуге және өткізуге байланысты ақшалай түрде көрсетілген шығындар.
- ▶ Айналым шығындары сметасы төрт бөлімнен тұрады: Әкімшілік және басқару шығындары, жалпы шаруашылық шығындар, тікелей шығындар, жұмыс көлемі және шығыс нормативтері

Өндіріс шығындарының калькуляциясы (себестоимость)

Шығын бабы	Өлшем бірлігі.	жоба
А	1	2
1. Өнім көлемі	ТЫС.ТГ	
2. Шикізат құны	ТЫС.ТГ	
3. Технологиялық мақсаттағы отын және энергия.	ТЫС.ТГ	
4. Әлеуметтік сақтандыру жарналары бар өндіріс жұмысшыларының негізгі және қосымша еңбекақысы	ТЫС.ТГ	
5. Жабдықты жөндеуге кеткен шығындар.	ТЫС.ТГ	
6. Цех шығындары	ТЫС.ТГ	
7. Зауыттың үстеме шығындары	ТЫС.ТГ	
8. Несие бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	ТЫС.ТГ	
9. Өндірістік емес шығындар.	ТЫС.ТГ	
10. Өндірістің толық өзіндік құны	ТЫС.ТГ	
11. Өнімнің 1 теңгесіне шаққандағы шығындар	ТЫС.ТГ	

Инвестициялық шығындарды есептеу

- ▶ Жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарды техникалық қайта жарақтандыру және қайта құру кезінде **инвестицияларға** кіріс жабдықтарының құны, оны орнату құны, оның жою құнын алып тастағандағы жұмыстан шыққан жабдықты бөлшектеуге кеткен шығындар **кіреді**.
- ▶ **Енгізілген жабдықтың құнын** анықтау үшін әрбір жаңа жабдықтың құнын олардың қажетті санына көбейтіп, алынған сомаларды қосу қажет. **Енгізіліп жатқан жабдықты орнату шығындары** осы жабдық құнының 25% мөлшерінде анықталады.
- ▶ **Жұмыстан шыққан жабдықты демонтажға** кететін шығындар жұмыстан шыққан жабдықтың жалпы құнының 10% мөлшерінде анықталуы керек. Жұмыстан шыққан жабдықтың қалпына келтіру құны оның толық құны мен осы жабдықтың бүкіл қызмет ету мерзімі ішінде есептелген амортизация сомасы арасындағы айырма ретінде анықталады.

Кіріс болжамы

мың теңгеде	
Көрсеткіштердің атауы	КОДЫ
Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді өткізуден түсетін түсім	010
Өткізілген тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	011
Жалпы пайда (залаал) (010-жол – 011-жол)	012
Сату бойынша шығыстар	013
Әкімшілік шығыстар	014
Операциялық пайда жиыны (залаал) (+/- 012-014 аралығындағы жолдар)	020
Қаржылық кірістері	021
Қаржылық шығыстары	022
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023
Өзге кірістер	024
Өзге шығыстар	025
Салық салғанға дейінгі пайда (залаал) (+/- 020-025 аралығындағы жолдар)	100
Табыс салығы бойынша шығыстар (-) (кірістер (+))	101
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залаал) (100-жол + 101-жол)	200
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залаал)	201
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200-жол + 201-жол):	300
Өзге де жиынтық табыс, барлығы (420 және 440 сома):	400
Жалпы жиынтық табыс (300-жол + 400-жол)	500

Ақша қаражатының қозғалысының болжамы

көрсеткіштер	КОДЫ
I. Операциялық қызметтен түсетін ақша қаражатының қозғалысы	
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы	10
оның ішінде:	
тауарларды сату	11
қызметтерді көрсету	12
алынған аванстар	13
дивидендтер	14
өзге де түсімдер	15
2. Ақша қаражатының шығуы, барлығы	20
оның ішінде:	
тауарлар мен қызметтер үшін өнім берушілерге төлемдер	21
берілген аванстар	22
жалақы төлемдері	23
сыйақы төлемдері	24
корпоративтік табыс салығы	25
бюджетке төленетін басқа да төлемдер	26
прочие выплаты	27
3. Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010-жол - 020-жол)	30
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы	
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы	40
оның ішінде:	
негізгі құралдарды сату	41
материалдық емес активтерді өткізу	42
өзге де ұзақ мерзімді активтерді өткізу	43
қаржылық активтерді сату	44
басқа ұйымдарға берілген несиелерді өтеу	45
фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциндар мен своптар	46
өзге түсімдер	47

Ақша қаражатының қозғалысының болжамы

2. Ақша қаражатының шығуы, барлығы	50
оның ішінде:	
негізгі құралдарды сатып алу	51
материалдық емес активтерді сатып алу	52
басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	53
қаржы активтерін сатып алу	54
басқа ұйымдарға несие беру	55
фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	56
өзге төлемдер	57
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (040-жол – 050-жол)	60
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы	
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы	70
оның ішінде:	
акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	71
қарыздар алу	72
алынған сыйақылар	73
өзге түсімдер	74
2. Ақша қаражатының шығуы, барлығы	80
оның ішінде:	
қарыздарды өтеу	81
меншікті акцияларды сатып алу	82
дивидендтерді төлеу	83
өзге шығулар	84
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (070-жол - 080-жол)	90
Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (030-жол +/- 060-жол +/- 090-жол)	100
Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	110
Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	120

Қаржылық талдау.

Есептейтін нормативтер (бағалар, салықтар)

үстеме шығындар

шығындар сметасы және тауарлар немесе қызметтердің өзіндік құнының калькуляциясы

негізгі қаржылық ағындар туралы есеп

пайда мен залал туралы есеп

жобаның қаржылық көрсеткіштерін талдау

қаржыландыру әдістерінің сипаттамасы

Негізгі міндеттер

Сіз бағалайтын жобаны анықтаңыз, осы жоба бойынша бизнес-жоспар құрыңыз және барлық қажетті есептерді дайындайсыз

Диссертацияның шеңберінде негізге болатын/алатын жобаны анықтау қажет

askraska.ru

Бизнесін жоба бойынша сегменттеуге болатын компанияға назар аударыңыз (персоналды, логистикалық шығындарды, ғимараттар мен жабдықтарды бөлектеуге болады)